

«Ο ΔΡΑΜΑΤΟΛΟΓΟΣ: Και τι γίνεται με τον τέταρτο τοίχο;

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ: Τι είναι αυτό;

Ο ΔΡΑΜΑΤΟΛΟΓΟΣ: Τα έργα παίζονται συνήθως σαν να είχε η σκηνή τέσσερις τοίχους κι όχι τρεις· ο τέταρτος βρίσκεται από την πλευρά που κάθετα το κοινό. Η εντύπωση που δημιουργείται και διατηρείται είναι πως, ό,τι συμβαίνει πάνω στη σκηνή, είναι ένα αληθινό γεγονός από τη ζωή, στην οποία, βέβαια, δεν υπάρχει κοινό. Μ' άλλα λόγια, παίζοντας μ' έναν τέταρτο τοίχο σημαίνει να παίζει κανείς σαν να μην υπήρχε κοινό.

Ο ΗΘΟΠΟΙΟΣ: Καταλαβαίνεις. Το κοινό βλέπει πολύ προσωπικά συμβάντα χωρίς να το βλέπουν. Είναι ακριβώς σαν να κρυφοκοιτάζει κάποιος πίσω από μια κλειδαρότρυπα και να παρακολουθεί μια σκηνή, στην οποία εμπλέκονται άνθρωποι που δεν έχουν υπομιαστεί ότι δεν είναι μόνοι τους. Βέβαια, στην πραγματικότητα, τα προετοιμάζουμε όλα με τέτοιο τρόπο, ώστε ο καθένας να έχει καλή θέα. Απλά, κρύβουμε το γεγονός ότι έχουν προετοιμαστεί.

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ: Α, έτσι κι έπειτα το κοινό θεωρεί σιωπηρά ως δεδομένο πως δε βρίσκεται διόλου μέσα σε θέατρο, αφού κανένας δε φαίνεται να του δίνει σημασία. Έχει την ψευδαίσθηση πως κάθετα πίσω από μια κλειδαρότρυπα. Τότε, θα πρέπει να χειροκροτήσει μόνον όταν έχει φτάσει στην γκαρνταρόμπα του θεάτρου.

Ο ΗΘΟΠΟΙΟΣ: Το χειροκρότημά του ωστόσο πιστοποιεί πως, πραγματικά, οι ηθοποιοί κατόρθωσαν να παίξουν σαν να μην ήταν το κοινό παρόν!

Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ: Νομίζεις πως χρειαζόμαστε αυτή την περίπλοκη μυστική συμφωνία ανάμεσα σ' αυτούς που παίζουν και σε σένα;»

[ΜΠΡΕΧΤ, Μπέρτολτ: Οι διάλογοι από την αγορά του χαλκού, Μετάφραση: Α. Γλυτζουρής – Θ. Σαρηγιάννη, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα – Γιάννινα 2000, σσ. 83-84]